

Ballagó tanulóink köszöntése

Kedves vendégek, kedves búcsúzó fiatalok!

Hallom és olvasom egyre gyakrabban: műsoraink nagy többségének jóvoltából ismét kezd polgárjogot nyerni az olvasás és a rádiózás. Köztetek is, hiszen tanáraitok már korábban megtették ezt a kommunikációs hátraarcot!

És ha valóban igaz ez a tömeges menekülés a képernyő elől, akkor feltehetően nem sokat kell magyaráznom, hogy a rádiósok mit értenek emlékmikrofon alatt? Sőt engedjétek meg: képzeletben most én is bekapcsoljak egyet közülük és néhány másodpercig hallgassunk bele közösen az ezerkilencszáznolcvanegy szeptember elsejei tanévnyitó iskolai ünnepély – éppen benneteket, az akkori elsősöket is köszöntő – igazgatói beszédébe.

„Pár nappal ezelőtt a József Attila Gimnázium négy tanára a nyugati autópályán közeledve Budapest felé, büszke örömmel figyelte a kibontakozó panorámát és ki tudja hányadszor élték-éltük át a kedves érzést: mily jó dolog is hosszabb-rövidebb utakról ebbe az egyedi gyönyörű városba hazatérni! S közben arról is beszélgettünk, hogy a terjeszkedő főváros öt-tíz év múlva Érdet is körülfogja, amikor csendben, váratlanul megjegyezte valaki: – ha megérjük! Ha egyáltalán megérjük azt az öt-tíz évet!

És egyszerre végeszakadt a varázsnak!

Elcsendesedtünk és komorak lettünk, mert ismét belénk gyűrűzött az a nyugtalanság, melyet a világ számos tájáról érkező megdöbbentő-érthetetlen hírek már oly sokszor fontak körénk.”

Eddig tehát az emlékmikrofon!

S most már élőben folytatom: a szóbahozott ominózus öt-tíz évből négyet már szerencsésen megértünk! És nem csupán túl vagytok rajta, hanem az érettség küszöbéhez érkezve többségeitek igazi felnőtté vált, talán felnőttébbé, mint sok korábbi generáció!

Lehet, hogy kedves vendégeink közül többen most magukban megkérdőjelezik ezen utóbbi gondolatomat! Én viszont (emlékezve a búcsúzó osztályokban töltött és átbeszélgetett órákra és mindenekelőtt a körükben töltött két diákszemély tapasztalataira), szóval ismétlem az állítást és hangsúlyoznám: ha bárki is nem ismer rá – mint felnőttre! – a ma ballagó gyermekeire, annak bizony igen sok oka lehet. Mivelhogynem csupán csodálkozni kell a mai fiatalokon, hanem ismerni-megismerni kell őket, nagy türelemmel, időigényesen és borzasztó nyitott őszinteséggel! És nyugodtan eltűnődhetünk azon is, hogy egyáltalán baj-e midőn irritálja gyermekeinket-tanítványainkat, ha mi felnőttként lassan már évek óta mondogatjuk: megvagyunk, vagyunk valahogy, vagyogatunk! S néha nagy bölcsen elvitatkozzatunk arról is (szűkebb körben, vagy a nyilvánosság előtt – egyre meg), hogy miként volt, hogy miként kellett volna, hogy miként van és miként kellene!

Néha megdöbbenünk, néha sopánkodunk, néha panaszkodunk, néha sajnáljuk magunkat. Arról viszont diszkréten hallgatunk, hogy értekezletekben történelmi csúcsot javítunk, hogy egyre gyakrabban többet költünk, mint amennyit megtermelünk és akár az óra mutatói (ahogy az emlékezetembe véste a rádió egyik tavalyi hangjátéka): mintha egyre többen felvettünk volna egy sajátosan elkényelmesedett mozgásformát, mozdulunk ugyan valamelyest, haladunk is valamerre, de mintha a számlap mégsem moccanna, nem változna a korábban megszokott dinamizmussal!

Szóval egyáltalán nem baj az, ha a szocialista Magyarországot az előttünk álló és az Alma Matertől búcsúzó generáció más ritmusban és esetleg egy korszerűbb értékrendbe ágyazva kívánja formálni!

S kérem a kedves szülőket, ne nehezteljenek most ránk e néhány sajátos mondatért, hiszen csak az történt, hogy a mikrofon segítségével képletesen átnyújtottam néhány szálát abból a hatalmas gondolati csokorból, melyet az Önök gyermekeitől kaptunk, éveken át és naponta gyűjtve a szálakat, s csokorba kötve az ez évi kilenc órás, emlékezetes diákszemélyiségünkön.

És ha már ismét szóba hoztam: tulajdonképpen ezen a diákszemélyisegen érlelődött meg bennem az elhatározás, hogy ettől az évfolyamtól semmiképpen sem patriarchális jótanácsokkal fogok elbúcsúzni, hanem igyekszem kerekre formálni két véleményemet, amire ott már nem volt lehetőségem, de különben is az érzékeny témák összes mindannyiunkra és nem csupán a küldöttekre tartoznak.

Búcsúzzunk tehát együtt két tabunak mondott témától, hátha a figyelmes tatarozók összesöprik majd belőle mindazt, ami arra ítéltetett!

Az első gondolatom – pogácsa mellé útravaló az Alma Matertől – boldogulástok talán legáltalánosabb, legalapvetőbb feltételét, a másik pedig az értelmiségi jövőtökbe vetett és eléggé megtépzottnak tűnő hiteteket érinti leginkább.

1. Először tehát a háborúról és békéről, mert öröknek tűnő párharcukban most egy többgenerációs hosszabb pihenőt remélek, mivelhogy különben kár is lenne bármiről beszélnünk! De jó két percre most ne kapcsoljon ki az automatikus önvédelemre beállított figyelmeztetések, mert ezúttal sem régi és új bibliákból idézek, hanem teszek néhány megjegyzést, ahogy én látom és csak másodsorban a történelmi évforduló kapcsán.
 - Az utolsó örület 2194 napig tartott, 55 millió áldozattal járt, s beleegázolt a legelemibb-legintimebb emberi érzésekbe! Talán elhiszitek, sokszor volt megfontolandó: az élő, avagy a halott szerencsésebb-e? Ne unjátok tehát a békét! Inkább tevékeny résztvevői legyetek Faulkner programjának:

„...Hiszek nemcsak abban,
hogy az Ember megmarad,
de abban is, hogy fennmarad!...”
 - De ne unjátok az emlékezést sem, mivelhogy az élet néhány nagy dolgában emlékezni egyszerűen kötelező! És nehogy pontatlan legyen az én világháborús leltárom is, utalok sajnálattal a sok megdöbbentő leltárra, melyek úgy beszélnek az 55 millió halotról, hogy közben egyszerre szólnak támadóról és védekezőről, bűnösről és ártatlan áldozatokról. Ezért hangsúlyozom: a gyilkosság, a háborút kezdeményező felelősség az én lelkemben-emlékezetemben elévülhetetlenül bűn!
Viszont nincsenek számomra megkülönböztetett áldozatok sem, csak áldozatok vannak! Ártatlan áldozatok: akár Északon, akár Délen, akár Nyugaton, akár Keleten érte is utol őket rossz sorsuk!

2. Kedves fiatalok, talán kissé kemény gondolatok ezek? Ne zavarjon benneteket: az élet általában nem steril formában veti fel a maga nagy kérdéseit, s többnyire nem tűri a steril válaszokat sem!

Végül röviden – és ugyancsak nem sterilen – az értelmiségi jövőtökről, melyet sokan úgy ítéltetek meg, hogy egy ingataggá vált értékrend függvényeként tele van bizonytalansági tényezőkkel.

Nos erről eszembe jut egy ógörög gondolat (közelmúltban olvasott) modern, természettudományos töltésű újrafogalmazása, miszerint minden embernek, bármely kisebb közösségnek – beleértve a családot is –, társadalomnak, sőt az egész gondolkodó emberiségnek van egy olyan eszmei belső iránytűje, mely vélt, vagy valódi nemes célok felé mutat. Logikusnak tűnik a megállapítás: az egyes

ember eszmei iránytűje gyermekkorától fogva igazodik a család, az iskola, az egész ország iránytűjéhez, céljához. És ameddig ez a belső iránytű követni tudja az erősebb iránytűk meghatározta eszmei irányt, életünk harmonikus, vagy viszonylag harmonikus. A kisebb zavarok elől pedig ez a belső iránytű rugalmasan kitérhet.

Sokan nem állnak meg ennél a pillanatnál, hanem úgy vélik, rosszabb a helyzet és közeledik az iránytűk vitustánca!

Én optimistább vagyok, azaz megállok az idézett láncszemnél és úgy vélem: az értelmiségi pálya becsületét illetően csak átmeneti, kisebb zavarokról van szó.

Az ellenkezője ugyanis nem csupán nem logikus, hanem hosszú távon egyenesen megengedhetetlen! Fejlett szocializmust építő társadalmunk kiemelt céljai közé sorolta a közelmúltban az élet minőségének javítását! Humanista töltésű program ez, mely jelentékeny gazdasági-társadalmi fejlődést feltételez, melynek viszont a fedezete egy olyan innovációs lánc, ahol az első láncszem a felkészült elme!

Ezért is vagyok a jövőtöket illetően mértéktartóan ugyan, de egyértelműen optimista!

Szívből jövő elköszönő szép üzenetként viszont Pascalt idézném, aki önmagának tett fel egy izgalmas kérdést és mindjárt meg is válaszolt rá:

„Mert mi az Ember a Természetben? – így a kérdés. Semmi a végtelenhez képest, de minden a semmihez képest!”

Ez utóbbit kellene bizonyítanotok és remélt jó sorsotok segítségével, úgy vélem, fogjátok is!

Kitüntetett tanulók:

1. Hodop Tünde	IV.D. Hármasköv. társadalmi része
(Tanulói tanács javaslata)
2. Nagy András	IV.G. Hármasköv. tanulmányi része
(Tanári konf. közös javaslat)
3. Bene László	III.G. OKTV-Latin
4. Csontos Péter	IV.F. OKTV-Latin
5. Biró Róbert	III.B. OKTV-Tört.
6. Kiss Krisztina	II.C. ODN-Dzsesszbalett (Isk. Kosztolányi v.)
7. Mélyi József	IV.F. OKTV/Nemzeti Gal. (Művészettörténet)
8. Simon Balázs	IV.G. OKTV-Magyar
9. Péterfy Gergely	IV.F. OKTV-Magyar
10. Fagyal Zsuzsa	IV.C. OKTV-Francia (JAG Emlékérem)
11. Kaiser András	III.F. Nemzetközi Fizikai Diákolimpia
12. Gyöngyösi Tamás	Német nyelvi verseny (Baja)
13. Sátorhelyei Tamás	II.G. Ókortudományi Társaság